

Ing. František Nykles, bývalý předseda Svazu obcí NPŠ, autor řady publikací o Šumavě

ŠUMAVA: S problémy opět na začátku

13.5.2014

V závěru minulého roku se zdálo, že s usínající šumavskou přírodou se zklidnila i rozbouřená hladina šumavských problémů a že na Šumavě zavládne konečně po dlouhé době potřebný klid a v mediích "nebude do čeho píchnout". Protože se tak stalo po tom, co Správa NPŠ dohodla s obcemi a Radou NP Šumava řadu důležitých dokumentů, vyvolává to otázku, jaká to asi zásadní změna v komunikaci nastala mezi vedením parku a obcemi, když deset let předtím jakékoliv pokusy o rozšíření I. zón smetly obce okamžitě ze stolu a plán péče o chráněná území, končící v roce 2010, nebylo možno vypracovat, a tak musel být až do současné doby několikrát prodlužován. Kromě toho byly po dvouletém úsilí vypracovány i tři návrhy zákona o NP Šumava, přičemž projednávání toho nejzajímavějšího a nejaktuálnějšího návrhu zabránilo předčasné rozpuštění sněmovny.

Zdá se, že odpovědí na výše zmíněnou otázku je skutečnost, že vedení národního parku našlo po dlouhých létech se šumavskými obcemi společný jazyk k řešení problémů a k uzavírání kompromisů.

Že to není obvyklé, potvrzují dlouholeté zkušenosti. Snad je to dáno velikostí parku, polohou, přírodními podmínkami, sousedstvím s Bavorským národním parkem nebo historií problémů, že NP Šumava potřebuje svoje jednoznačná pravidla, která zajistí, aby se koncepce péče o šumavskou přírodu neměnila s každým novým ministrem nebo ředitelem parku. Pravidla, která napříště zamezí opakování situace z roku 2007, kdy po ničivém orkánu Kyrill byly ve smyslu účelového výkladu platné legislativy vytvořeny podmínky pro rozšiřování "divočiny", jejímž výsledkem je dnes 15 000 ha zničeného nebo lýkožroutem smrkovým poškozeného lesa v hodnotě několika miliard korun. To, že tento stav považuje jedna strana sporu za katastrofu a druhá za vítězství svých teorií, je paradoxní a potřebu jasného zákona to jen potvrzuje.

O nutnosti zákona o NPŠ se již hovoří 15 let a 6. září 2001 byl dokonce díky poslaneckým iniciativám předložen jeho první návrh.

Je nezpochybnitelné, že nikdy v historii národního parku nebylo nakročeno k přijetí zákona o národním parku Šumava tak úspěšně jako v minulém roce. Nikdy také nedošlo - nejen mezi zástupci národního parku, obou krajů, šumavských obcí a podnikatelů, ale i pracovníků ministerstva životního prostředí - k tak jasné shodě názorů zakotvených jak v návrhu připravovaného zákona, tak i v dalších dokumentech.

Snad právě proto "oprášilo" dvacet senátorů Parlamentu ČR jeden z pracně dohodnutých návrhů zákona a po doplnění jej předložilo k projednání. Pro úplnost je třeba doplnit, že návrh zákona předložený senátory byl v prvním kole schválen 54 hlasy.

Předložení návrhu zákona se setkalo s velkou kritikou ze strany Hnutí Duha, které ve svojí tiskové zprávě ze 3. dubna 2014 nazvalo předkládaný návrh zákona za hloupý vtip a Jaromír Bláha v dalším textu ještě přitvrdil: "Návrh zákona od kmotrů z Hluboké nad Vltavou je očividně napsaný pro spekulanty s pozemky a papalášské lovce, kteří si chtějí přijet do parku zastřílet. Považuji jej za hloupý, opožděný aprílový žert."

Je známé, že Hnutí Duha si s etikou svých vyjádření a výběrem slovníku nikdy moc hlavu neláme. Co však Hnutí Duha a některé sympatizující ekology a "stínové" vědce v návrhu zákona tentokrát tolik rozlítilo? Pokušme se rozebrat příčiny, ale předtím si krátce připomeňme magický název UICN, se kterým se v mediích, ale i v dalším textu setkáme.

UICN je zkratkou názvu Světového svazu ochrany přírody založeného v roce 1948. Tento svaz nemá žádnou výkonnou moc, a proto nic nemůže nařizovat, nic zakazovat, nikoho ani nemůže z něčeho vyškrtávat, ani nikomu poroučet, protože k tomu nemá kompetence a hlavně nemá ani zájem to dělat, protože má dost starostí s tisíci členy ze 160 zemí světa. Ve svých písemných

zásadách se vyhýbá termínu "nesmí se", ale používá termín "mělo by se". Zdůrazňuje však, že o tom, jaký bude mít ten či onen stát národní park, rozhoduje jenom ten či onen stát. Stejně tak rozumně připomíná, že není možné, aby problémy jednotlivých států řešili cizí experti.

Ekologičtí aktivisté, ale bohužel i někteří vědci se často UICN ohánějí jako nějakým čteníkem ochrany přírody. UICN byl dokonce aktivisty několikrát požádán, "aby udělal v ČR pořádek". UICN je zklamal, protože naopak shledal řadu překvapivých skutečností. Např. v případě kůrovce (písemná zpráva mise UICN z roku 2002!) bylo shledáno, že možnost kalamity byla vědci a ochránci přehlížena. Někteří z českých vědců byli proto ochotni svoje vyjádření přehodnotit, což aktivisté považovali za zradu (přesná citace)

Nyní k již zmíněné tiskové zprávě Hnutí Duha.

Zmínku o papalášských lovcích nelze brát vážně, protože v parku se, v důsledku chybějících predátorů, upravoval střelbou stav zvěře za každého ředitele. Také výstavba na území parku je možná - stejně jako dříve - pouze v zastavitelných částech obcí podle územně plánovací dokumentace, kterou vždy schvaluje orgán ochrany přírody. V současné době je na celém území NP podle platných územních plánů 22 obcí asi 300 ha čistě hypoteticky zastavitelné plochy. To je méně než 0,5 % z rozlohy NP. V Bavorském národním parku, který je nám stále předkládán za vzor, je na území parku jediná obec a její intravilán je z parku vyjmut, takže si stavějí, jak chtějí.

Domnívám se však, že nejvíce rozlítla ekologisty a s nimi spřízněné vědce formulace, že vedle ochrany přírody je nově do zákona doplněno, že posláním parku je mj. podpora udržitelného rozvoje obcí. Je to opravdu nehoráznost a opovážlivost, že obce, na jejichž území se park rozkládá, se chtějí rozvíjet a jejich obyvatelé chtějí žít jako normální lidé z masa a kostí? Je tak těžké pochopit, že obyvatelé mají být na Šumavě stejně důležití jako stromy, rostliny, brouci a ostatní živočichové? Nebo si představují, že obyvatelé obcí budou z důvodů ochrany přírody chodit pro vodu do potoka a žumpu budou vybírat šoufkem? V Bavorsku, stále dávaném za vzor, byly před vyhlášením parku vynaloženy obrovské finanční prostředky do infrastruktury a rozvoje obcí. Připomeňme si krátce, že zmíněná mise UICN také zdůraznila nutnost projektu rozvoje regionu dokonce za pomoci vlády a potřebu spoluúčasti obcí na rozhodování o NP.

Další pro aktivisty nepřijatelnou formulací návrhu zákona je rozloha I. zón v rozsahu 26 %, a to přesto, že dnes je výměra I. zón pouhých 13 %. Požadují rovnou 52 %! Možná, že spoléhají na sliby pana ministra, že bude hledat "kompromisy", ze kterých by mohlo být zaručeno téměř 40 % suchého lesa.

Začátek roku poznamenala velká mediální kampaň, která byla cíleně nasměrovaná před jmenováním ministra životního prostředí. Připomínala dělostřeleckou přípravu před bitvou a byly v ní používány náboje největších kalibrů. Hrůzostrašné scénáře, co s námi provede UICN, pokud budou přijaty materiály zónace, plánu péče nebo dokonce pokud bude projednáván senátorský návrh zákona o NP, nebraly konce. Nesmyslné formulace o "ztrátě mezinárodní prestiže NP", "vyškrtnutí NP ze seznamu parků" atd. měly vystrašit veřejnost. Představu, že se blíží konec nejcennějšího a nejunikátnějšího národního parku v Evropě, doplňovala ještě vyjádření cizích expertů a renomovaných firem o tom, jak nám uniká 44 miliard korun ročně tím, že zde nemáme divočinu na 50 % plochy parku.

Ve čtenáři je vytvářena představa, že Šumava je přinejmenším pupkem Evropy, ne-li světa a celý kontinent se třese obavou o její budoucnost.

Pokud tyto argumenty používají aktivisté, beru to jako součást taktiky "úcel světlí prostředky", ale pokud stejně argumentují někteří "stínoví" vědci, je to na pováženou.

V závěru ještě pár informací ze zprávy mise UICN z roku 2002 (přesná citace):

"Pokud budeme striktně uplatňovat zákon ČNR o ochraně přírody a krajiny, Šumava neměla být národním parkem, protože tím mohou být pouze rozsáhlá území, jedinečná v národním či mezinárodním měřítku, jejichž značnou část zaujímají přirozené nebo lidskou činností málo

ovlivněné ekosystémy. Dlouhodobý návrat k přirozenému ekosystému, pokud bude skutečně realizován, by měl dostačovat jako zdůvodnění pro udržení národního parku v kategorii II." Tato formulace ukazuje "striktnost" kategorizace parků.

Mise ve svých závěrech také připomíná, že podmínky obou sousedících parků jsou značně rozdílné a přímý přenos závěrů BNP pro koncepci péče NP Šumava je třeba provést kriticky a se zřetelem na rozdílné podmínky obou zemí.

Nejvíce byla průběžně připomínána nutná nepřetržitá komunikace na místní a celostátní úrovni mezi orgány ochrany přírody (a aktivisty) a obcemi v otázkách rozhodování o NP

Listuji svými archivními dokumenty a novinovými výstřižky a zjišťuji, že deset let se na Šumavě straší veřejnost dřevařskými, lesnickými a podnikatelskými lobby.

Dvanáct let nás lidé posedlí jakousi divočinou přesvědčují, že divočina k nám přitáhne turisty z celé Evropy. Za tu dobu se 4 % tehdejšího suchého lesa rozrostly na 30 % a počet turistů se nezvětšil, naopak snížil a řada provozoven a hotelů se na české i bavorské straně Šumavy musela zavřít.

Dvanáct let se na Šumavě dohadujeme o uzákonění potřebných pravidel.

Když za poslední dva roky dokázal ředitel NP Šumava připravit nový návštěvní řád na dobu neurčitou, dojednat o 100 % větší první zónu, připravit nový plán péče, zastavit kůrovcovou kalamitu, připravit desítky projektů převážně ve prospěch regionu a turistické infrastruktury a sehnat na ně grantové prostředky, tak byl - pravděpodobně pod tlakem ekologických aktivistů - ministrem odvolán. Údajně aby na Šumavě nastolil klid.

Zdá se, že Šumava opět stojí tam, kde stála před deseti lety.

Naskytá se otázka, komu to může vyhovovat.